

АНОТАЦІЯ

Ніжнік Л. І. Вербалізація концепту СУМНІВ в англomовному художньому дискурсі. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки зі спеціальності 035 Філологія. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Міністерство освіти і науки України, Чернівці, 2023.

Дисертацію присвячено вивченню вербалізації концепту СУМНІВ в сучасному англomовному художньому дискурсі з позицій комплексного підходу. Робота відображає тенденцію до вивчення мови з точки зору антропоцентризму, що розглядає людину як найвищу мету світобудови. Такий підхід дав змогу дослідити поняттєву, образну та ціннісну складові концепту СУМНІВ, розглянувши його концептуальні та категоріальні властивості, фреймову будову, образи-схеми та реалізацію концепту в дискурсі.

Наукова новизна полягає в тому, що концепт СУМНІВ досліджено у сучасному англomовному художньому дискурсі з когнітивно-комунікативних позицій дослідження; розкрито інтенціонал та імплікаціонал значення ядерних номінантів концепту СУМНІВ та визначено низку номінантів цього концепту; створено фреймову структуру концепту СУМНІВ та виокремлено діапазон концептуальних метафор для нього; проаналізовано епістемічні слова, як лексичні одиниці для вираження концепту СУМНІВ та здійснено їх поділ на епістемічні слова високої сили модальності (ЕСВСМ), епістемічні слова середньої сили модальності (ЕСССМ) та епістемічні слова низької сили модальності (ЕСНСМ); проаналізовано мовленнєві акти для вираження концепту СУМНІВ; здійснено типологію комунікативних ситуацій сумніву; схарактеризовано комунікативні стратегії й тактики актуалізації досліджуваного концепту в сучасному англomовному художньому дискурсі в комунікативних ситуаціях сумніву.

У вступі зазначено актуальність теми дослідження, сформульовано мету й завдання роботи, представлено предмет, об'єкт і методологічний інструментарій наукової розвідки, визначено практичне значення та наукову новизну дисертаційної роботи, подано структуру дисертаційної роботи, а також зазначено інформацію про кількість публікацій із теми дослідження та апробацію його результатів на міжнародних і всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях.

У першому розділі «Теоретичні засади дослідження концепту СУМНІВ» визначено місце лінгвоконцепту в когнітивній лінгвістиці. СУМНІВ визначається, як емоційний концепт, складне структурно-сміслове, ментальне, вербалізоване утворення, яке включає в себе поняття, образ та цінність, функціонально заміщає людині в процесі рефлексії та комунікації предмети світу, та є культурно зумовленим для певного історичного етапу розвитку суспільства. Сумнів вивчено в міждисциплінарній ретроспективі з точок зору філософії, логіки, психолінгвістики та соціолінгвістики. Оскільки сумнів тлумачиться як епістемічний стан, то розглянуто характерні риси епістемічної модальності, епістемічні лексичні засоби вербалізації та їхню скаляризацію на шкалі впевненості. Розкрито особливості сучасного художнього дискурсу, що включає текстову, інтерпретаційну та соціальну складові та реалізацію концепту СУМНІВ у ньому.

У другому розділі «Методи та етапи дослідження» представлено основні підходи до вивчення концепту СУМНІВ. У дисертаційному дослідженні використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, що включають дефініційний й компонентний аналіз, концептуальний аналіз в інтерпретації Й. А. Стерніна і З. Д. Попової, прагматичний аналіз для опису вживання слів та словосполучень з метою досягнення прагматичного ефекту, дискурсивний аналіз для встановлення соціального контексту комунікативної ситуації сумніву, метод скалярної градації для розміщення епістемічних слів на шкалі впевненості, процедуру кількісних підрахунків, статистичну формулу ваги компонента значення. У роботі розглянуто поняття шкали

впевненості, яка допомагає скаляризувати епістемічні слова різної сили модальності та виокремити ті з них, що є вербалізаторами концепту СУМНІВ. Розділ містить етапи проведення дослідження.

У третьому розділі «Лінгвокогнітивні ознаки концепту СУМНІВ у сучасному англomовному художньому дискурсі» досліджено поняттєвий та образний компоненти концепту СУМНІВ. Встановлено, що лексема *doubt* прийшла в англійську мову з латинської через давньофранцузьку в 11 ст. і мала, окрім значення «сумніватися», значення «боятися», яке сьогодні вважається застарілим. Архетипним образом концепту є біблійна ідіома *doubting Thomas*, що описує людину, котра відмовляється вірити в певне явище без емпіричних доказів його дійсності та правдивості.

Ядерними номінантами концепту є лексичні одиниці *doubt* (*n*), *doubt* (*v*) та *doubtful* (*adj*), для яких виокремлюємо 77 сем значення. Досліджено вагу компонентів значення ядерних номінантів концепту, яка коливається від 0 до 1, та виокремлено гіперсеми значень з розширеннями: «невпевненість» (з розширеннями «невпевненість щодо правди, факту, реальності, правдивості, природи чи існування чогось», «невпевненість щодо ймовірності», «невпевненість щодо думки чи переконання», «невпевненість щодо цінності чи придатності», «невпевненість щодо чесності, надійності, законності», «невпевненість щодо репутації, моральності, порядності», «невпевненість у результаті»), «труднощі» (з розширеннями «невирішений», «невизначений», «спірний»), «вагання», «нестача віри» (з розширеннями «невіра», «недовіра»), «ймовірність» (з розширеннями «відсутність ймовірності щодо пропозиції (p)»), «наявність ймовірності щодо не пропозиції (p)»), «низька оцінка» (з розширеннями «низька оцінка якості», «низька оцінка успішності»). Навколо сем «невпевненість», «труднощі», «вагання» та «нестача віри» побудовано мікрополя та периферійні мікрополя ЛСП сумніву для виокремлення 306 номінантів сумніву.

Концепт СУМНІВ виражається засобами епістемічної модальності, оскільки вона відображає ставлення мовця до змісту висловлення з погляду

ступеня його обізнаності в тому, про що йдеться у пропозиції. Епістемічна суб'єктивна модальність нашаровується на об'єктивно-модальне значення пропозиції, модифікуючи й увиразнюючи його, та стає носієм оцінки ступеню достовірності, пізнаності / непізнаності змісту об'єктивного компонента висловлення загалом чи певного його компонента. Було розглянуто 118 епістемічних слів з їх заперечними формами для визначення їх семного складу та для того, щоб групувати їх на епістемічні слова високої, середньої та слабкої сили модальності. Епістемічні слова визначено, як слова, які у своєму значенні містять семи «я думаю, але я не знаю» і які передають особисте ставлення мовця до сказаного. Епістемічні слова можуть бути розміщені перед пропозицією висловлення, або ж не мати фіксованого положення, виступаючи вставними словами, епістемічні модальні дієслова стоять перед головним дієсловом у висловленні. Епістемічні слова розміщені на шкалі впевненості, яка використовується для опису сили віри щодо точності чи якості передбачення, судження чи вибору і описується через континуум, що простягається від цілковитої впевненості до невпевненості, або неможливості. Шкала впевненості цій роботі охоплює такі епістемічні стани, як впевненість, здогадку та невпевненість. Сумнів ототожнюється з невпевненістю. Він виключає впевненість, але має розмиті межі зі здогадкою, оскільки сумнів може включати часткове прийняття пропозиції висловлення у разі вагання. СУМНІВ вербалізується епістемічними словами низької та середньої сили модальності а також епістемічними словами високої та середньої сили модальності, коли вони вжиті у словосполученнях із інтенсифікаторами та кількісними модифікаторами, які послаблюють значення прилеглого слова у порівнянні з нормою, та в запереченнях. Таким чином, епістемічні слова можуть змінювати свою позицію на шкалі впевненості, набуваючи напрямку до невпевненості.

Образну складову концепту наповнюють концептуальні метафори і метонімії. Інструментарій теорії концептуальної метафори дозволяє встановити зону перехресного картування для концепту СУМНІВ.

Встановлено, що концепт СУМНІВ взаємодіє з доменами, які формують орієнтаційні метафори (ВНИЗУ, НА ВЕРХУ, СУБ'ЄКТ СУМНІВУ В ЦЕНТРІ), онтологічні метафори (КОНТЕЙНЕР, ОБ'ЄКТ, РІДИНА, РЕЧОВИНА, ЛЮДИНА, РОСЛИНА, ТВАРИНА) та структурні метафори (ЯВИЩЕ ПРИРОДИ, ХВОРОБА, КОЛІР, ТЯГАР, СИЛА, ВИГОДА). Художні метафори є неконвенційними, індивідуальними та творчими і можуть утворюватися шляхом розширення (напр. СУМНІВ Є РІДИНОЮ → СУМНІВ Є ГАРЯЧОЮ РІДИНОЮ), нарощування (напр. СУМНІВ Є ТВАРИНОЮ → СУМНІВ Є КОТОМ) чи поєднання (напр. СУМНІВ Є РОСЛИНОЮ та СУМНІВ Є РУХОМ ВНИЗ) конвенційних метафор, і включають такі корелятивні домени: ХВИЛЯ, ГАРЯЧА РІДИНА, НАТОВП, ПЕЛЮСТКИ РОСЛИНИ, ЩО ВІДЦВІЛА, КІТ, ЧЕРВ'ЯК, ВУГОР. Концептуалізація сумніву через когнітивну метонімію дозволяє описати концепт кореляцією EFFECT OF EMOTION FOR THE EMOTION (ЕФЕКТ ЕМОЦІЇ ЗА ЕМОЦІЮ) експресивними, фізіологічними та поведінковими мовними метоніміями.

До базових компонентів фрейму концепту СУМНІВ, сконструйованого на основі теорії фреймової семантики Ч. Філлмора, входять ПРИЧИНА / ДЖЕРЕЛО СУМНІВУ, ЕМОЦІЯ / СТАН СУМНІВУ, АКТАНТ (може відігравати семантичні ролі АГЕНСа, ПАЦІЄНСа та ЕКСПІРІЄНЦЕРа), РЕАКЦІЯ (ЗОВНІШНІ ВІДЧУТТЯ, ЗОВНІШНІЙ ВІЯВ, ОЦІНКА, НЕМОВНА ПОВЕДІНКА, МОВНА ПОВЕДІНКА). Слоти фрейму емоційного концепту СУМНІВ заповнюють когнітивні класифікаційні ознаки, що відображають той чи інший аспект категоризації концепту СУМНІВ та узагальнює однорідні диференційні когнітивні ознаки у структурі концепту. До класифікаційних когнітивних ознак належать «причинність» – причиною сумніву може бути невпевненість щодо правди, факту чи існування чогось, невпевненість щодо думки чи переконання, невпевненість щодо цінності та придатності, невпевненість щодо чесності, невпевненість в собі; «тривалість» – сумнів може займати довгий або короткий час (*lingering doubt, moment's hesitation*); «часова локалізованість» – сумнів може стосуватись минулої,

теперішньої чи майбутньої події; «місце» – сумнів займає певне місце в організмі людини; «циклічність» – сумнів може бути повторюваним у часі (*daily doubts*); «фазовість» – людина створює стан сумніву, підживлює його і намагається його подолати (*create uncertainty, fuel uncertainty, eliminate uncertainty*); «інтенсивність» – сумнів може мати високий, середній та низький ступінь вияву ознаки (*considerable doubt, rather doubtful, a bit doubtful*); «кількість» – сумнівів може бути багато чи мало, а також вони виражаються відсотково (*1 percent of doubt*); «зв'язок емоції з інтелектуальною / ментальною сферою» – сумніви є обґрунтованими (*reasonable doubt*); «зв'язок емоції з перцептивною сферою» вказує на фізичне сприйняття сумніву органами чуття (*blatant disbelief*); «оцінність» вказує на особистісне ставлення до сумніву, яке здебільшого за знаком «-» (*stupid suspicions*), а рідше за знаком «+» (*half-hopeful disbelief*); «непомітність» – сумнів стараються приховати (*hide disbelief*), «неконтрольованість» – сумнів може спричиняти різні неконтрольовані фізіологічні реакції (*paralyzed with doubt*), «комбінаторність» – сумнів переживається з великою кількістю інших відчуттів, з такими неінтенсивними відчуттями, як незадоволення, роздратування, неспокій, дискомфорт, занепокоєння, збентеженість, зацікавленість та здивуванням (*doubt and discontent*), негативними інтенсивними станами переживання сумніву є смуток, наляканість, злість, страх (*all the gloom and self-doubt*), надії та сподівання (*half-hopeful disbelief*), «реактивність» – сумнів передається іншим, «домінантність» – сумнів має певну силу психоемоційного стану.

Розділ 4 «Реалізація концепту СУМНІВ в англomовному художньому дискурсі» фокусується на ціннісно-прагматичному аспекті концепту СУМНІВ для англійської лінгвокультури. У розділі цей концепт досліджується у дискурсі.

У роботі відрізняємо фактичну невпевненість від афективної. СУМНІВ вносимо до фактичної невпевненості, що стосується інформації пропозиції висловлення, в той час, як афективна невпевненість слугує для того, щоб

робити висловлення менш категоричним та більш ввічливим. Аналіз 400 мовленнєвих актів свідчить, що концепт СУМНІВ реалізується в мовленні через мовленнєві акти констативи (55%), комісиви (6%), директиви (4%), квестиви (24%) та експресиви (11%). Не всі види запитань передають концепт СУМНІВ, оскільки більшість запитань є інформативними та задаються з метою отримання інформації. Відчуття невпевненості передають негативні полярні запитання, розділові запитання, альтернативні запитання, ехо-запитання, риторичні запитання, фразеологізовані запитання, непрямі запитання з епістемічними словами.

Для комунікативних ситуацій сумніву у сучасному англomовному художньому дискурсі було виокремлено 10 тем, серед яких «Міжособистісні стосунки» (34%), «Особисті якості» (24%), «Розслідування» (12%), «Заплановані події» (9%), «Небезпека» (8%), «Властивості предметів» (5%), «Здоров'я» (3%), «Норми поведінки в суспільстві, особливості культури» (3%), «Наука» (1%), «Погода» (1%). Для зазначених тем були виокремлені фрейми-сценарії, які допомагають розглянути концепт СУМНІВ у окремих ситуаціях з прототипними учасниками та розвитком подій. Комунікативними ситуаціями сумніву є КСС1 «Невпевненість щодо правди та правдивості» (17%), КСС2 «Невпевненість щодо думки чи переконання» (24%), КСС3 «Невпевненість щодо цінності чи придатності» (2%), КСС4 «Невпевненість щодо чесності, надійності, законності» (4%), КСС5 «Невизначеність щодо вибору» (10%), КСС6 «Сумнів у собі» (15%), КСС7 «Невпевненість щодо репутації, моральності, порядності» (4%), КСС8 «Невпевненість щодо ймовірності» (6%), КСС9 «Невпевненість щодо факту, реальності, природи чи існування чогось» (18%).

У комунікативних ситуаціях можливо простежити стратегії та тактики мовленнєвої поведінки ЕКСПЕРІЄНЦЕРА сумніву. У дослідженні виокремлено глобальну стратегію фактичної невпевненості, локальну стратегію кооперації (57% розглянутих прикладів) для комунікативної ситуації сумніву та мовні стратегії забезпечення стабільно-гармонійного

спілкування (8%) (тактики пошуку згоди, виправдання), презентації інформації (29%) (тактики констатації, припущення, прогнозування) та формування емоційного настрою (20%) (тактики створення напруги, індукції емпатії, емоційної самоекспресії). Локальна комунікативна стратегія конфронтації (43%) включає для комунікативної ситуації сумніву мовні стратегії дискредитації (19%) (тактики докору, критики, недовіри, самодискредитації), порушення стабільно-гармонійного спілкування (18%) (тактики незгоди, насмішки, ухилення, зміни теми), маніпулювання (5%) (тактики психологічного тиску та нав'язування суб'єктивної думки).

Ключові слова: концепт, дискурс, сумнів, невпевненість, епістемічні слова, мовленнєві акти, комунікативні інтенції, комунікативні стратегії і тактики, концептуалізація, когнітивна метафора.

ABSTRACT

Nizhnik L. I. Verbalization of concept DOUBT in English-language artistic discourse. – Qualifying scientific work on manuscript rights.

Dissertation for obtaining the degree of Doctor of Philosophy in the field of knowledge 03 Humanities in the specialty 035 Philology. – Chernivtsi National University named after Yuriy Fedkovych, Ministry of Education and Science of Ukraine, Chernivtsi, 2023.

The dissertation is devoted to the study of the verbalization of concept DOUBT in English-language artistic discourse from the standpoint of a complex approach. The work reflects the tendency to study language from the perspective of anthropocentrism, which considers a person as the highest goal of the universe. This approach made it possible to investigate the conceptual, figurative and value sides of concept DOUBT, considering its conceptual and categorical properties, frame structure, images-schemes of the concept and the actualization of the concept in discourse.

The scientific novelty lies in the fact that concept DOUBT has been elaborated in the English-language artistic discourse from the cognitive-discursive positions of research; the intentional and implicational meaning of the nuclear nominees of concept DOUBT is revealed and a number of nominees of this concept are outlined; the frame structure of concept DOUBT was created and the range of conceptual metaphors for it was identified; epistemic words were analyzed as lexical units for expressing concept DOUBT and divided into epistemic words of high modality strength (EWHMS), epistemic words of medium modality strength (EWMMS) and epistemic words of low modality strength (EWLMS); speech acts for expressing concept DOUBT were analyzed; a typology of communicative situations of doubt was carried out; communicative tactics and strategies of actualization of the researched concept in English-language artistic discourse in communicative situations of doubt were outlined.

In the introduction, the relevance of the research topic is stated, the purpose and tasks of the work are formulated, the subject, object and methodological tools of the research are presented, the practical significance and scientific novelty of the dissertation work is outlined, the structure of the dissertation research is presented, and information on the number of publications on the research topic and its approbation at international and all-Ukrainian scientific and scientific-practical conferences is also indicated.

In the first chapter "Theoretical foundations of concept DOUBT research" the place of the language concept in cognitive linguistics is determined. DOUBT is defined as a concept, a complex structural-semantic, mental, verbalized formation, which includes a concept, an image and a value, functionally replaces objects of the world for a person in the process of reflection and communication, and is culturally determined for a certain historical stage of the development of society. Doubt is studied in an interdisciplinary retrospective from the perspectives of philosophy, logic, psycholinguistics, and sociolinguistics. Since doubt is interpreted as an epistemic state, the properties of epistemic modality, epistemic lexical means of verbalization and their scalarization on the confidence scale are considered. The

peculiarities of the artistic discourse, which includes textual, interpretive and social components, as well as the realization of concept DOUBT were investigated.

The second chapter "Methods and stages of research" contains the main approaches to studying concept DOUBT. The dissertation research uses general scientific and special research methods, including *definitional* and *component analysis*, *conceptual analysis* by Y. A. Sternin and Z. D. Popova, *pragmatic analysis* to describe the use of words and phrases in order to achieve a pragmatic effect, *discursive analysis* to establish the social context of the communicative situation of doubt, *the method of scalar gradation* to place epistemic words on the scale of confidence, *the procedure of quantitative calculations*, *the statistical formula* of the weight of the meaning component. The paper examines the concept on a confidence scale, which helps to scalarize epistemic words of different strength of modality and to single out those of them that are verbalizers of concept DOUBT. The paper considers the notion of a confidence scale, which helps to scalarize epistemic words of different strength of modality and to single out those of them that are verbalizers of concept DOUBT. The chapter includes stages of research.

In the third chapter "Linguocognitive features of concept DOUBT in modern English-language artistic discourse" the conceptual and figurative components of concept DOUBT are investigated. It has been established that the lexeme *doubt* entered the English language from Latin through Old French in the 11th century and had, in addition to the meaning "to doubt", the meaning "to be afraid", which is considered obsolete today. The archetypal image of the concept is the biblical idiom *doubting Thomas*, which describes a person who refuses to believe in a certain phenomenon without empirical evidence of its validity and truthfulness.

The core nominees of the concept are the lexical units *doubt (n)*, *doubt (v)* and *doubtful (adj)*. The weight of the components of the meaning of 77 semes for the nuclear nominees of the concept, which varies from 0 to 1, was studied, and hypersems of meanings with extensions were singled out: "uncertainty" (with the extensions "uncertainty about the truth, fact, reality, truthfulness, nature or existence

of something", "uncertainty about the probability", "uncertainty about an opinion or belief", "uncertainty about the value or suitability" , "uncertainty about honesty, reliability, legitimacy", "uncertainty about reputation, morality, respectability", "uncertainty in the outcome"), "difficulties" (with the extensions "unsettled", "undefined", "disputed"), "hesitation", "lack of belief" (with extensions "disbelief", "mistrust"), "probability" (with extensions "lack of probability regarding p", "presence of probability regarding not p"), "low estimate" (with extensions "low estimate quality", "low assessment of success"). Around semes "uncertainty", "difficulties", "hesitation" and "lack of faith" microfields and peripheral microfields of *LSP doubt* are built to distinguish 306 nominees of doubt.

Concept DOUBT is expressed by means of the epistemic modality, since it reflects the attitude of the speaker to the content of the utterance from the point of view of the degree of his awareness of what the proposition is about. The epistemic subjective modality is superimposed on the objective-modal meaning of the utterance, modifying and expressing it, and becomes the carrier of the assessment of the degree of reliability, knowability / unknowability of the content of the objective component of the statement as a whole or a certain component of it. 118 epistemic words with their negative forms were examined to determine their stem structure and to group them into epistemic words of high, medium and weak modality strength. Epistemic words are defined as words that contain semes "I think, but I don't know" in their meaning and that convey the speaker's personal attitude to what is said. Epistemic words can be placed before the proposition of the statement, or do not have a fixed position, acting as parenthesis, epistemic modal verbs stand before the main verb in the statement. Epistemic words are placed on a confidence scale, which is used to describe the strength of belief about the accuracy or quality of a prediction, judgment, or choice, and is described along a continuum ranging from absolute certainty to uncertainty or impossibility. The confidence scale of this paper covers such epistemic states as certainty, guess and uncertainty. Doubt is equated with uncertainty. It excludes certainty, but has blurred boundaries with a guess, since doubt may involve partial acceptance of the proposition of utterance in case of

hesitation. Concept DOUBT is verbalized by epistemic words of low and medium modality strength, as well as epistemic words of high and medium modality strength, when they are used in word combinations with downtoners and quantitative modifiers that weaken the meaning of the adjacent word compared to the norm, and in negations. Thus, epistemic words can change their position on the confidence scale, acquiring a direction towards uncertainty.

The figurative component of the concept is filled with conceptual metaphors and metonymies. The conceptual metaphor theory toolkit allows you to establish a cross-mapping zone for concept DOUBT. It has been determined that the concept DOUBT interacts with domains that form orientational metaphors (BELOW, ABOVE, SUBJECT OF DOUBT IN THE CENTER), ontological metaphors (CONTAINER, OBJECT, LIQUID, SUBSTANCE, PERSON, PLANT, ANIMAL), and structural metaphors (NATURAL PHENOMENON, DISEASE, COLOR, BURDEN, FORCE, BENEFIT). Artistic metaphors are non-conventional, individual and creative and may be formed by expanding (e.g. DOUBT IS A LIQUID → DOUBT IS A HOT LIQUID), building up (e.g. DOUBT IS AN ANIMAL → DOUBT IS A CAT) or combining (e.g. DOUBT IS A PLANT and DOUBT IS UP) conventional metaphors and include the following correlative domains: WAVE, HOT LIQUID, CROWD, PETALS OF PLANT THAT BLOOMED, CAT. Conceptualization of doubt through cognitive metonymy allows to describe the concept by correlation EFFECT OF EMOTION FOR THE EMOTION expressive, physiological and behavioral linguistic metonymies.

According to the theory of frame semantics by Ch. Fillmore, the basic components of the DOUBT frame include CAUSE / SOURCE OF DOUBT, EMOTION / STATE OF DOUBT, ACTANT (can play the semantic roles of AGENT, PATIENT and EXPERIENCER), REACTION (EXTERNAL SENSATION, EXTERNAL IMPRESSION, EVALUATION, NON-SPEAKING BEHAVIOR, SPEAKING BEHAVIOR). The slots of the DOUBT frame are filled with cognitive classification features that reflect one or another aspect of concept DOUBT categorization and generalize homogeneous differential cognitive features

in the structure of the concept. Classification cognitive features include "causality" – the cause of doubt can be uncertainty about the truth, fact or existence of something, uncertainty about an opinion or belief, uncertainty about value and suitability, uncertainty about honesty, uncertainty about oneself; "duration" – doubt can take a long or short time (*lingering doubt, moment's hesitation*); "temporal localization" – the doubt can refer to a past, present or future event; "place" – doubt takes some place in a human body; "cyclicity" – doubt can be repeated over time (*daily doubts*); "phaseness" – a person creates a state of doubt, feeds it and tries to overcome it (*create uncertainty, fuel uncertainty, eliminate uncertainty*); "intensity" – doubt can have a high, medium and low degree of symptom manifestation (*considerable doubt, rather doubtful, a bit doubtful*); "quantity" – doubts can be many or few, and they are also expressed as a percentage (*1 percent of doubt*); "the connection of emotion with the intellectual / mental sphere" – doubts are reasonable (*reasonable doubt*); "the connection of emotion with the perceptual sphere" indicates the physical perception of doubt by the senses (*blatant disbelief*); "valuability" indicates a personal attitude to doubt, which is mostly under the "-" sign (*stupid suspicions*), and less often under the "+" sign (*half-hopeful disbelief*); "concealment" – they try to hide doubt (*hide disbelief*), "uncontrollability" – doubt can cause various uncontrolled physiological reactions (*paralyzed with doubt*), "combinatorial" – doubt is experienced with a large number of other feelings, with such non-intense feelings as dissatisfaction, irritation, restlessness, discomfort, concern, confusion, interest and surprise (*doubt and discontent*), negative intense states of experiencing doubt are sadness, fright, anger, fear (*all the gloom and self-doubt*), hopes and expectations (*half-hopeful disbelief*), "contagiousness" – doubt is transmitted to others, "dominance" – doubt has a certain power of a psycho-emotional state.

Chapter 4 "Implementation of concept DOUBT in English-language artistic discourse" focuses its attention on the value and pragmatic aspect of concept DOUBT for English linguistic culture. The chapter explores this concept in discourse.

Actual uncertainty is distinguished from affective uncertainty. Concept DOUBT is attributed to actual uncertainty regarding the information of the utterance proposition, while affective uncertainty serves to make speech less categorical and more polite. The analysis of 400 speech acts shows that concept DOUBT is realized in speech through the speech acts of constatives (55%), commissives (6%), directives (4%), questives (24%) and expressives (11%). Not all types of questions convey DOUBT, as most questions are informative and are asked to obtain information. Feelings of uncertainty are conveyed by negative polar questions, split questions, alternative questions, echo questions, rhetorical questions, phraseological questions, indirect questions with epistemic words.

For communicative situations of doubt in English-language artistic discourse, 10 common topics were singled out, including "Interpersonal relations" (34%), "Personal qualities" (24%), "Investigation, finding out the truth" (12%), "Planned events" (9%), "Danger" (8%), "Properties of subjects" (5%), "Health" (3%), "Norms of behavior in society, cultural features" (3%), "Science" (1%), "Weather" (1%). Frames-scenarios were outlined for the mentioned topics, which help to consider concept DOUBT in certain situations with prototypical participants and the development of events. Communicative situations of doubt are KSS1 "Uncertainty about the truth and truthfulness" (17%), KSS2 "Uncertainty about an opinion or belief" (24%), KSS3 "Uncertainty about the value or suitability" (2%), KSS4 "Uncertainty about honesty, reliability, legality" (4%), KSS5 "Uncertainty about choice" (10%), KSS6 "Self-doubt" (15%), KSS7 "Uncertainty about reputation, morality, decency" (4%), KSS8 "Uncertainty about probability" (6%), KSS9 "Uncertainty about the fact, reality, nature or existence of something" (18%).

In communicative situations, it is possible to trace the strategies and tactics of speech behavior of doubt EXPERIENCER. Strategies are related to speech planning to achieve communication goals, while communicative tactics are specific means of intentional-strategic communication and are subordinate to strategies. The strategy of cooperation is characterized by the symmetrical behavior of communicators in compliance with the main "maxims of communication" aimed at achieving its

effectiveness, while confrontational strategies reflect the non-cooperative nature of communicative interaction. The study singled out a global strategy of factual uncertainty and local strategy of cooperation (57%) for a communicative situation of doubt with speech strategies of ensuring stable and harmonious communication (8%) (tactics of seeking agreement, justification), presentation of information (29%) (tactics of ascertaining, supposing, predicting) and forming an emotional mood (20%) (tactics of creating tension, induction of empathy, emotional self-expression). The local communicative strategy of confrontation (43%) is used for the communicative situation of doubt for speech strategies of discrediting (19%) (tactics of reproach, criticism, distrust, self-discrediting) and disruption of stable-harmonious communication (18%) (tactics of disagreement, ridicule, avoidance, changing the topic), manipulation (5%) (tactics of psychological pressure and imposition of subjective opinion).

Key words: concept, discourse, doubt, uncertainty, epistemic words, speech acts, communicative intentions, communicative strategies and tactics, conceptualization, cognitive metaphor.

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Ніжнік Л. І. Концептуальна метафора для опису концепту СУМНІВ.

Закарпатські філологічні студії. 2022. № 25. Том 2. С. 12–17.

DOI : 10.32782/tps2663-4880/2022.25.2.2

URL : http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/25/part_2/2.pdf

2. Ніжнік Л. І. Епістемічні слова та комунікативні стратегії кооперації. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологія». Острог : Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 13 (81). С. 49–53.

DOI : 10.25264/2519-2558-2022-13(81)-49-53

URL : <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/3486>

3. Ніжнік Л. І. Епістемічність слів на позначення впевненості / невпевненості. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія».*

Серія «Філологія». Острог : Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 15 (83). С. 25–29.

DOI : 10.25264/2519-2558-2022-15(83)-25-29

URL : https://eprints.oa.edu.ua/8723/1/NZ_Filologia_Vyp_13%2881%29.pdf

4. Ніжнік Л. Вербалізація концепту DOUBT засобами епістемічної модальності. *Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць.*

Серія : Германська філологія. Чернівці : Рута, 2021. Вип. 831-832. С. 240–252.

URL : <https://journals.chnu.edu.ua/index.php/gp/article/view/207>

5. Ніжнік Л. Епістемічна модальність для вираження сумніву. *Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. праць.* Германська філологія.

Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. Вип. 823. С. 179–184.

URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchnugf_2020_823_35

6. Ніжнік Л. І. Мовні засоби вияву комунікативних інтенцій персонажа у художньому творі. *Наукові записки Національного університету «Острозька Академія».* Серія : Філологічна. Острог : Вид-во НаУОА, 2014.

Вип. 44. С. 207–210.

URL : https://lingvj.oa.edu.ua/nz_vyp_44

URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2014_44_63

7. Ніжнік Л. І. Комунікативні інтенції персонажа в британській художній літературі. *Нова Філологія.* Вип. 60. Запоріжжя, 2014. С. 125–128.

URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Novfil_2014_60_26

***Статті у зарубіжних виданнях, індексованих
в наукометричній базі Web of Science:***

8. Byalyk V. D., Nizhnik L. I. Epistemic Words on the Confidence Scale. *Academic Journal of Modern Philology.* Wroclaw, 2022. Vol. 15. P. 107–115.

DOI : 10.34616/ajmp.2022.15.8

URL : <https://ajmp.uwr.edu.pl/2022/10/06/vol-15-2022/>

URL : <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000918096700008>

Додаткові публікації:

9. Nizhnik L., Galaidin A. Modal verbs to express confidence/ uncertainty. *PNAP. Scientific Journal of Polonia University Peridyk Naukowy Akademii Polonijnej*. CZESTOCHOWA, 2020. 40. No. 3. P. 49–59.

DOI : 10.23856/4007

URL : <http://pnar.ap.edu.pl/index.php/pnar/article/view/525>

10. Ніжнік Л. І. Мовні засоби номінації емоції сумніву. *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики*. Чернівці : Родовід, 2019. Вип. 1 (17). С. 165–174.

11. Харитон Л. Репрезентація «сумнів у собі» у фреймі сумніву. *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики*. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича, 2011. Вип. 3. С. 169–175.

URL:http://www.chnu.edu.ua/res/chnu.edu.ua/period_vudannia/web13/pdf/2011_3/Liudmyla_Kharyton.pdf

http://www.chnu.edu.ua/res//chnu.edu.ua/period_vudannia/web13/v_2011_3.html

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

12. Ніжнік Л. І. Епістемічна впевненість / невпевненість в мовленнєвих актах. *Молодіжна наука заради миру та розвитку : зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (9-11 листопада 2022 року, м. Чернівці)*. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2022. С. 155–158.

13. Ніжнік Л. І. Мовні засоби вираження емоції сумніву в сучасній англійській літературі. *Лінгвістика XXI століття : здобутки та перспективи : II Міжнародна науково-практична конференція. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»*. Херсон : ХДУ, 2019. № 36. С. 64–68.